herpy

VARANER

Line-tailed Pygmy Monitor

Varanus caudolineatus

Varanus caudolineatus er en af verdens mindste varaner: en dagaktiv, halvt trælevende dværgvaran på 25-32 cm fra de tørre kratområder i det vestlige Australien. Den bor i spalter under løs bark og i hule træer, lever af insekter og små firben og er sjælden i fangenskab. Arten er opdrættet i fangenskab, men pasningsviden er sparsom, og en del af vejledningen bygger på beslægtede dværgvaraner.

Familie: Varanidae Udgivet 16. november 2026

SPECIFIKATIONER

DYRET

Voksenstørrelse	**25-32 cm** total længde inkl. hale
Levetid	**8-12 år**
Aktiv	**Dag**
Levevis	**Træboende**
Biotop	**Halvørken**
Sværhedsgrad	**Erfaren**

PASNING

Min. terrarie	**80 × 50 × 100 cm** L × B × H til 2 voksne dyr
Temperatur, dag	**28-34 °C**
Hotspot	**45-55 °C**
Temperatur, nat	**20-24 °C**
Luftfugtighed	**30-60 %**
Vand	**Vandskål**
UVB	**Anbefalet** Ferguson-zone 3
Kost	**Insekter**
Holdes	**Enkeltvis eller parvis**

AVL

Formering	**Æglæggende**
Kuldstørrelse	**3-6 æg**
Kuld pr. år	**2-4**
Inkubation	**77 dage** ved 29-31 °C

BESKYTTELSE OG PAPIRER

CITES	**Appendiks II**
EU-bilag	**Bilag B**
IUCN	**Ikke truet (LC)**

Arten er optaget på CITES liste II og i bilag B til EU's forordning om handel med vilde dyr. Den er ikke nævnt i bekendtgørelse nr. 1261 af 17.11.2015 om forbud mod hold af særlige dyr og må derfor holdes af private efter de almindelige regler (dyrevelfærdsloven samt CITES- og EU-reglerne). Hvilke papirer der kræves ved køb, salg og indførsel, bør afklares hos Styrelsen for Grøn Arealomlægning og Vandmiljø, før et dyr anskaffes.

Om arten

Varanus caudolineatus hører til dværgvaranerne (underslægten *Odatria*) og blev beskrevet i 1885 af George Albert Boulenger. Halen er kort, bred og fladtrykt, højst 1,25 gange så lang som kroppen, med kraftigt kølede skæl i hele ringe. Efter nogle pletter forrest har halen fire til seks brudte længdestriber, som har givet arten dens videnskabelige navn (*caudolineatus* betyder "linjehalet"). Grundfarven er grålig til gullig med store brune til sorte pletter, og nogle dyr har et rødbrunt bånd ned ad ryggen. Hoved og hals er mørkere og tættere plettede, og en tydelig mørk stribe løber over tindingen. Den nærtstående *Varanus gilleni* har rundere, mindre fremstående skæl på ryggen og en næsten uplettet bug.

Totallængden når op på omkring 32 cm. Voksne dyr ligger formentlig på 25-32 cm; den nedre grænse i boksen er et skøn. Dyrene bliver kønsmodne ved en snude-kloak-længde på omkring 9 cm, og de største når 13 cm for hanner og 12 cm for hunner. Nordlige bestande bliver større end de sydlige og ligner *V. gilleni* mere. Hannerne er måske en smule større end hunnerne, men forskellen er ikke sikker. Vægten er ikke kendt.

Arten er sjælden i fangenskab og opdrættes langt sjældnere end *V. gilleni*. I zoologiske haver er der kun registreret to dyr, begge hanner i Europa. Arten er opdrættet over flere generationer, og der findes tal for kuld, inkubation og unger, men næsten intet om selve pasningen. Temperaturer, terrariemål og foder bygger derfor på vilde dyr og på beslægtede dværgvaraner, især *V. gilleni* og *Varanus similis*.

Livslang forpligtelse: Dyret er småt og kræver hverken stort terrarie eller dyrt foder, men det kræver en varm og lys opstilling året rundt, levende insekter og en holder, der er villig til at tilpasse pasningen undervejs, fordi der ikke findes en facitliste. Levetiden i fangenskab er ikke kendt; tallet i boksen er et skøn ud fra beslægtede dværgvaraner, og dyret må regnes for et ansvar i en årrække.

Læs mere: Inkubation af æg

Udbredelse og levested

Varanus caudolineatus findes kun i Western Australia. Typelokaliteten er Champion Bay ved Geraldton, og arten er derudover fundet fra Carnarvon og Minilya i vest til Laverton og Lake Nabberu i øst, og fra Tambrey Station og Meekatharra i nord til Cadoux i syd, bl.a. også ved Yalgoo, Cue og Nannine. Udbredelsen strækker sig fra kysten ved Geraldton og Carnarvon ind i det tørre og halvtørre indre af delstaten.

Den findes ikke i det øvrige Australien. Arten forveksles let med *Varanus gilleni*, som blandt andet lever i det centrale Australien, men de to udbredelsesområder overlapper ikke efter de nuværende fund.

> **Oprindelig udbredelse:** Australien.

LEVESTED

Varanus caudolineatus lever i krat, åbent skovland og græsland, hvor akacier (bl.a. mulga) og spinifexgræs dominerer. Dyrene opholder sig i træer og søger skjul i spalter under løs bark, i hule stammer af mulga og eukalyptus og i klippeblokke. Fødesøgningen foregår dog ofte på jorden, og dyrene kan gå ind i huller i jorden efter bytte.

Arten er dagaktiv, men forholdsvis stillesiddende. Den bliver først aktiv i de varmeste timer, når temperaturen er kommet op på 30-45 °C, og den går typisk kun omkring 34 m fra sit træ. Samme træ bruges i omkring tre dage ad gangen, og dyret kan blive i det i op til 15 dage uden at forlade det. Flere dyr kan dele et lille område: Op til fire dyr kan leve inden for 500 m², og hanner og hunner er ret tolerante over for hinanden. Parringen ligger formentlig i juli og august, og hunnerne lægger deres æg i november og december, altså i begyndelsen af den australske sommer. Klimaet er tørt med meget varme dage.

Pasning

TERRARIET

Målene for *Varanus caudolineatus* er lånt fra de trælevende dværgvaraner *Varanus similis* og *Varanus gilleni* og skaleret ned, fordi arten er mindre. Ét dyr eller et par skal have et terrarie på mindst 80 × 50 × 100 cm (længde × bredde × højde), og højden er vigtigere end gulvarealet, fordi arten lever på stammer og under bark. Større er bedre. Den lidt større *V. similis* skal have mindst 80 × 80 × 130 cm.

Indret med mange tætte skjul. Korkrør, korkbark på bagvæggen og lodrette stammer med løs bark giver de sprækker, som arten søger i naturen. Skjulene skal være trange, så dyret kan klemme sig ind. Fjern ikke skjulene for at få dyret frem: Så bliver det stresset, ikke tamt.

Bunden bør være dyb nok til, at dyret kan grave, og til at fugten kan holde sig nederst: 5-10 cm jord blandet med sand er passende. Lad en del af bunden være lidt fugtig, så den kan bruges som æglægningssted. En æglægningskasse eller en dyb bakke med fugtig jord og sand sat højt i terrariet fungerer godt som redested.

Varmekilderne skal være afskærmede: Alle pærer og spots skal sidde bag net eller i armaturer, så dyret ikke kan brænde sig. Lågen skal lukke tæt. Dværgvaraner finder alle sprækker, og et dyr på 25 cm slipper ud gennem et lille hul.

Unger kan i starten holdes i en mindre bakke eller et lille terrarie på omkring 60 × 30 × 30 cm, men skal flyttes op i takt med væksten.

TEMPERATUR

Varanus caudolineatus er aktiv, når luften er 30-45 °C, så terrariet skal give mulighed for høje temperaturer. Tallene herunder er et forsigtigt skøn ud fra beslægtede dværgvaraner.

- Baggrund om dagen: 28-34 °C. Til sammenligning holdes *Varanus similis* ved 25-30 °C, og ørkenlevende dværgvaraner har en varm side på 29-38 °C.
- Solplads: 45-55 °C overfladetemperatur på en gren eller en sten, målt med et IR-termometer. Angivelserne svinger fra 40 °C for trælevende dværgvaraner til 70-78 °C for ørkenlevende, jordlevende dværgvaraner. Start i den lave ende.
- Nat: 20-24 °C. Natten kan være køligere end dagen, men den må ikke blive kold.
- Der skal være en stor temperaturgradient, så dyret selv kan vælge mellem solplads og køligt skjul.

Brug halogenspots eller andre varmepærer med termostat, og mål både overflade og luft. Dyr, der ligger hele dagen i skjul, uden at komme frem og sole sig, er enten for kolde eller stressede. Om arten har brug for en kølig vinterperiode, er ikke kendt.

Læs mere: Varme og temperatur

LUFTFUGTIGHED OG VAND

Varanus caudolineatus kommer fra tørre egne i Western Australia, og luftfugtigheden i terrariet skal ligge på omkring 30-60 %, med et fugtigere hjørne nederst i bunden og tørrere luft ved solpladsen. Til sammenligning holdes trælevende dværgvaraner ved 60-80 % med daglig sprøjtning om aftenen, mens jordlevende ørkendværgvaraner holdes tørrere ved 20-50 % og en fugtig bund.

Giv en lav, stabil vandskål med frisk vand, som skiftes dagligt. Dyret drikker formentlig også dråber fra sprøjtede overflader, så et let sprøjt af en del af terrariet et par gange om ugen er nok. Hold ventilationen god, og undgå konstant våd bund, som giver svamp og hudproblemer.

Læs mere: Luftfugtighed, sprøjtning og ventilation

LYS OG UVB

Varanus caudolineatus er dagaktiv og soler sig i varmen, så den trives bedst med stærkt lys og UVB. Brug et UVB-rør (T5 eller tilsvarende), monteret over et yndlingshvilested, så UV-indekset ved solpladsen ligger omkring 3-4 (Ferguson-zone 3), og evt. et ekstra UV-spot, tændt kort tid hver dag. Zonen er et skøn ud fra, at arten soler sig meget. Der skal være skygge til resten af terrariet.

Hold lyset tændt 12 timer om dagen. Giv en kraftig dagslyspære eller en halogenspot ved solpladsen. Skift UVB-rør efter producentens anvisning, typisk efter 12 måneder, fordi UV-udbyttet falder, selv om røret stadig lyser.

Læs mere: Lys og UVB

FODER

I naturen lever *Varanus caudolineatus* mest af leddyr: kakerlakker, græshopper og andre insekter, edderkopper og skorpioner, og sjældnere skolopendre, biller, cikader og natsommerfugle. Små firben tages også, især gekkoer, og gekkoer, der er for store til at overmande, kan blive angrebet for at få fat i den afkastede hale. Det passer med en kost af levende insekter i fangenskab.

I fangenskab består kosten af: - Kakerlakker (fx dubia), græshopper og fårekyllinger i passende størrelse, så insekterne ikke er større end dyrets hoved. - Variation: store græshopper med bevægelige vinger udløser en kraftig jagtreaktion hos dværgvaraner. - En lille bid kød eller en pinky-mus af og til, især til drægtige hunner, ikke som hovedfoder.

Pudr foderet med kalk og et multivitamintilskud; behovet for D3 afhænger af, hvor meget UVB dyret får. Som udgangspunkt får voksne dyr 3-4 små måltider om ugen og unger oftere; justér efter kropsformen. Dværgvaraner tager gerne for meget, så fedme er en risiko. Giv drægtige hunner mere protein og tilskud.

Læs mere: Foderdyr: hold og avl Læs mere: Kalk, vitaminer og tilskud

ADFÆRD OG HÅNDTERING

Varanus caudolineatus er så lille, at bid og kløer næppe giver alvorlige skader, men dyret kan både bide og ridse, så håndtering bør være rolig og kort. Halesmæld er næppe et problem ved denne størrelse. Opdrættede dværgvaraner kan blive tamme, mens vilde dyr er sky og flygter eller gemmer sig, hvilket er naturlig adfærd og ikke tegn på sygdom. Fjern ikke skjulene for at få dyret frem.

Håndter dyret kun, når det er nødvendigt, og lad det komme til en åben hånd. Tag aldrig fat om halen. Vask hænder før og efter, da varaner kan bære salmonella; det gælder også, hvis man kun har rørt ved terrariets indretning. Børn bør ikke håndtere dyret uden opsyn.

Socialt er arten tolerant i naturen, hvor flere individer kan dele et område, og hanner og hunner er ret afslappede med hinanden. I fangenskab holdes den enkeltvis eller parvis. Start med ét dyr, eller et par, der kan adskilles, hvis der opstår uro. Som hos *Varanus gilleni* tages hannen ud, før hunnen lægger æg.

Læs mere: Karantæne og hygiejne

Avl

KØNSMODENHED OG KØNSBESTEMMELSE

Størrelse og farve er ikke et sikkert kønstegn hos *Varanus caudolineatus*, og hannerne er højst en smule større end hunnerne. Til gengæld er arten let at kønsbestemme ved gennemlysning af halerodden med en kraftig lyskilde i et mørkt rum: Hannens hemipenes ses som aflange røde ovaler, og hunnen har dem ikke. Metoden virker hos mange små arter allerede fra omkring 5 cm snude-kloak-længde.

Hunnerne er kønsmodne ved en snude-kloak-længde på omkring 8-9 cm og hannerne ved omkring 9 cm. Alderen er ikke kendt, men er sandsynligvis omkring to år, som hos en velfodret *Varanus similis*.

PARRING

I naturen ligger parringen formentlig i juli og august. Hos den nærtstående *Varanus gilleni* kan et par holdes sammen året rundt, med lejlighedsvis adskillelse i den australske vinter (maj til september). Hannen jagter hunnen, tjekker hende med tungen og klør på hendes ryg, og parringen kan ske i skjul.

Fodr hunnen godt før og efter parringen. Fjern hannen i god tid, før hunnen skal lægge æg, så hun kan lægge dem uden stress. Hos den nære slægtning *Varanus similis* lægges æggene omkring fire til seks uger efter parringen, og hunnens øgede appetit og tykkere krop er et tegn på, at parringen er lykkedes.

ÆGLÆGNING OG KULD

Hunner af *Varanus caudolineatus* lægger 3-6 æg pr. kuld, i naturen i november og december. Vilde hunner kan lægge op til fire kuld i en sæson, og i fangenskab er det typisk to-tre kuld om året. Giv derfor hunnen rigeligt med foder og kalk hele sæsonen.

Stil en æglægningskasse klar, fx en trækasse fyldt med en blanding af jord og sand, højt i terrariet eller en dyb bakke på gulvet med mindst 27 °C. Tilbyd gerne flere steder. Hos den beslægtede *Varanus similis* graves æggene godt ned, og reden dækkes omhyggeligt. Hunnen skal fodres rigeligt efter æglægningen for at komme sig.

INKUBATION

Æg af *Varanus caudolineatus* klækker efter omkring 77 dage ved 29-31 °C. Tallet bygger på få æg. Til sammenligning klækker æg af den større *Varanus similis* efter 120-136 dage ved 28-29 °C.

Flyt æggene forsigtigt og hold dem med samme side opad, så de ikke vendes. Marker toppen. Læg dem halvt nedgravet i fugtig perlit eller vermiculit i en lukket plastæske med små lufthuller i en rugemaskine. Æg tåler tørhed bedre end for meget fugt: våd bund giver hurtigt uoprettelige skader. Dryp lidt vand ned i hjørnerne efter 2-3 uger uden at røre æggene.

OPDRÆT AF UNGER

Ungerne af *Varanus caudolineatus* er ved klækningen omkring 12 cm i total længde, 5 cm fra snude til kloak og vejer 1,5-2,5 g. Som hos beslægtede dværgvaraner spiser ungerne små fårekyllinger, kakerlakker og græshopper pudret med vitaminer fra de første dage, og de kan holdes sammen de første måneder, indtil kønnet kan ses eller der opstår problemer ved fodringen. Så skal de adskilles for at undgå bid og stress.

Unger holdes i et lille terrarie med skjul, en lav vandskål, varme og UVB. Brug papirservietter på bunden, til navlen er lukket, og skift derefter til jord og sand. Væksthastigheden er ikke kendt.

Sundhed og typiske fejl

Varanus caudolineatus har de samme typiske problemer som andre små, dagaktive varaner i fangenskab:

- For lav temperatur eller manglende solplads, som giver dårlig fordøjelse og manglende appetit.
- Fedme hos dyr, der får for meget foder eller for fedt foder (pinkies hver dag).
- Mangel på kalk og D3 ved manglende UVB eller tilskud: bløde kæber, krumme lemmer og rystelser.
- Hudproblemer og svamp ved konstant våd bund.
- Parasitter og stress hos nyindkøbte, vildfangede dyr. Få dyret undersøgt for indvoldsorme og protozoer hos en dyrlæge med erfaring i krybdyr.
- Æglægningsproblemer (æglægningsbesvær) hos hunner uden egnet æglægningssted eller med for lidt kalk.

Et sundt dyr har klare øjne, en fyldig hale og er aktivt i varmen. Søg dyrlæge, hvis dyret taber sig, ikke spiser i flere uger eller ligger slapt i skjul midt på dagen. Hold altid hygiejnen i orden, fordi varaner kan bære salmonella.

Læs mere: Køb af dyr: opdræt, vildfang og transport

Spørg altid dine kloge bekendte

Vejledningen er et godt sted at begynde, men den kan ikke erstatte erfaring. Dyr er forskellige, og meget af det vigtigste lærer man af dem, der har holdt arten i årevis. Tal med en avler, en erfaren holder eller en dyrlæge med forstand på krybdyr og padder, før du anskaffer dyret - og igen, hvis noget ser forkert ud.